

Voorstel aan de gemeenteraad

Raadsvoorstel Visie Digitale Stad 2021-2025

Beleidsveld	Economische Zaken
Organisatieonderdeel	Bedrijfs- & Strategienetwerk
Opsteller	Stijn Arts, Thomas Kruse, Yannick God
Kenmerk	7714136
Vergaderdatum Raad	volgt
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De Visie Digitale Stad 2021-2025 vast te stellen als meerjarig kader voor digitaliseringsinitiatieven, waarbij nieuwe digitale oplossingen voor de stad worden ondersteund door synergie te creëren binnen de volgende 6 sporen:

- Onderzoek en innovatie;
- Ander werk, nieuwe vaardigheden en leven lang leren;
- Dynamische digitale economie;
- Digitale weerbaarheid van burgers en organisaties;
- Grondrechten en ethiek in de digitale tijd;
- Digitale inclusie.

We waarborgen grondrechten en waarden in een wereld waarin digitalisering steeds meer centraal staat, en waarbij wordt uitgegaan van de volgende Utrechtse waarden voor digitalisering: privacy, autonomie, menselijke waardigheid, gezondheid, rechtvaardigheid, veiligheid, controle op technologie en machtsverhoudingen.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

De secretaris,

De burgemeester,

Samenvatting

Digitalisering speelt in nagenoeg al onze maatschappelijke opgaven een rol. Om maximaal gebruik te kunnen maken van de kansen die digitalisering biedt is de Visie en strategie Digitale Stad 2021-2025 opgesteld. De visie schets langs 6 sporen het kader om digitalisering effectief en efficiënt te vorm te geven. Publieke waarden zijn hierbij het vertrekpunt.

Context

Digitalisering transformeert onze samenleving. Platforms als Ticketswap, AirBnb en Uber bepalen mede de manier waarop vraag en aanbod in de stad samenkomen. Opkomende technologieën als Internet of Things (apparaten verbonden via het internet) en kunstmatige intelligentie veranderen de manier waarop we de stad gebruiken en hoe we met elkaar in contact treden. Dit biedt kansen om de stad beter in te richten, diensten te verbeteren en bedrijvigheid en banengroei verder te stimuleren. Tegelijkertijd brengt digitalisering ook uitdagingen met zich mee om dit op een juiste, veilige en eerlijke manier te doen. Deze visie adresseert zowel de uitdagingen op het gebied van toegankelijkheid, weerbaarheid en ethiek als de economische mogelijkheden.

Utrecht, en Nederland in het algemeen, heeft een goede uitgangspositie om de economische en maatschappelijke kansen van digitalisering te blijven verzilveren. De digitale infrastructuur is van wereldklasse, de beroepsbevolking is goed opgeleid en we hebben een traditie van samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid.

Wij gaan de kansen die digitalisering biedt maximaal te benutten om de maatschappelijke opgaven in onze stad te realiseren en zo bij te dragen aan een gezonde leefomgeving voor iedereen. Voorbeelden van kansen zijn er legio; of het nu gaat om het verwerken van afval, de bereikbaarheid van de stad of de uitgifte van een paspoort.

De Covid19 crisis laat zien wat we met digitalisering kunnen bereiken, een massale overstap naar digitaal werken die door onze infrastructuur kan worden ondersteund. Met verschillende coronadashboards creëren we inzicht in de verspreiding van het virus en zijn we in staat proactieve maatregelen te nemen. Tegelijk maakt de Covid19 crisis duidelijk dat nog niet iedereen toegang heeft tot digitale middelen. Vanuit het programma Digitale stad sluiten wij actief aan bij de Utrechtse interventie maatregelen maatschappelijke effecten Corona.

Digitalisering roept nieuwe, fundamentele vragen op. We werken daarom vanuit Utrechtse waarden: privacy, autonomie, menselijke waardigheid, gezondheid, rechtvaardigheid, veiligheid, controle op technologie en machtsverhoudingen. Via privacy- en ethische assessments krijgt deze manier van werken vorm.

Toelichting uitgangspunten

Om succesvol te digitaliseren in de maatschappelijke opgaven hebben wij een basis van processen, kaders, randvoorwaarden en techniek nodig waarop wij steunen. Deze basis noemen wij het fundament. Met dit fundament als basis realiseren wij (nieuwe, veelal digitale) oplossingen voor de stad. Dit fundament is in lijn met de [Nederlandse Digitaliseringsstrategie 2.0](#) van de ministeries van EZK, BZK en J&V. Aan de 5 sporen van dit fundament hebben wij in Utrecht het spoor Digitale inclusie toegevoegd:

- Onderzoek en innovatie; samen met partners doorbraakinnovaties bereiken;
- Ander werk, nieuwe vaardigheden en leven lang leren; om optimaal te profiteren van digitalisering stimuleren wij de ontwikkeling van nieuwe, andere kennis en vaardigheden bij Utrechters en medewerkers;
- Dynamische digitale economie; realiseren van een toekomstbestendige digitale interne- en externe infrastructuur die Utrechters, bedrijven en overheid ondersteunt bij hun behoeften;
- Weerbaarheid van burgers en organisaties; vergroten de digitale weerbaarheid van de stad door bij inwoners, bedrijven en in de eigen organisatie het risicobewustzijn van digitale veiligheid te vergroten;
- Grondrechten en ethiek in de digitale tijd. We waarborgen grondrechten en waarden in een wereld waarin digitalisering steeds meer centraal staat.
- Digitale inclusie: zorgen dat iedereen kan meedoen in de digitale samenleving. Door te stimuleren, te zorgen voor middelen, aan basisvaardigheden te werken en te werken aan voor iedereen toegankelijke systemen.

In alle digitaliseringstrajecten spelen deze sporen in meer of mindere mate een rol om succesvol te kunnen zijn. In verschillende coalities werken we hierin samen; zowel lokaal, regionaal, landelijk als internationaal.

In het realiseren van de visie speelt participatie van inwoners een belangrijke rol. Digitalisering biedt nieuwe perspectieven op de samenwerking tussen overheid en inwoners. De mogelijkheid om initiatief te nemen of mee te doen (denk bijvoorbeeld aan de snuffelfiets) bij innovaties. Digitale weerbaarheid ontwikkelen we samen met inwoners en organisaties. We gaan inwoners betrekken bij ethische afwegingen (Stadspanel Uthiek) en digitalisering biedt de mogelijkheid om (programma Open Utrecht) veel meer informatie en data pro-actief beschikbaar te stellen.

Het college heeft onder voorbehoud van vaststelling van de Visie Digitale Stad door de gemeenteraad de Actieagenda Digitale Stad 2021 vastgesteld. In deze actieagenda, die jaarlijks wordt geactualiseerd, staat vermeld welke uitvoeringsacties we op de verschillende sporen van de visie worden genomen. Ook is in de actieagenda een uitleg opgenomen die duidelijk maakt hoe visie, fundament en de opgaven samenhangen en wat de rol van de verschillende actoren (waaronder de raad) daarin is. De actieagenda zal onderdeel vormen van het raamwerk dat voor monitoring wordt vormgegeven.

Beoogd effect

Wij zetten erop in om de kansen die digitalisering biedt maximaal te benutten om de maatschappelijke opgaven in onze stad te realiseren en zo bij te dragen aan een gezonde leefomgeving voor iedereen.

Door te gaan werken vanuit de Visie Digitale Stad bundelen we onze inzet, kennis en middelen om sneller en effectiever tot digitale oplossingen te kunnen komen.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

- Bij de [begrotingsbehandeling 2019](#) is een routekaart digitalisering toegezegd, 19-T435.
- Op 3 november 2020 was er een Raadsinformatiebijeenkomst over het onderwerp Digitale stad.
- Raadsbrief motie 320 'Meer aandacht voor innovatie' met voorbeelden van innovaties die verder inzicht in de praktijk van digitalisering en innovatie in de opgaven geeft.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De Visie Digitale Stad 2021-2025 vast te stellen als meerjarig kader voor digitaliseringsinitiatieven, waarbij nieuwe digitale oplossingen voor de stad worden gerealiseerd door synergie te creëren binnen de volgende 6 sporen: • Onderzoek en innovatie; • Ander werk, nieuwe vaardigheden en leven lang leren; • Dynamische digitale economie; • Digitale weerbaarheid van burgers en organisaties; • Grondrechten en ethiek in de digitale tijd; • Digitale inclusie We waarborgen grondrechten en waarden in een wereld waarin digitalisering steeds meer centraal staat en waarbij wordt uitgegaan van de volgende Utrechtse waarden voor digitalisering: privacy, autonomie, menselijke waardigheid, gezondheid, rechtvaardigheid, veiligheid, controle op technologie en machtsverhoudingen.
Argumenten	
1.1	<u>De visie is ondersteunend aan de maatschappelijke opgaven van de gemeente Utrecht</u>

	Digitalisering is binnen alle maatschappelijke opgaven van belang. Digitalisering is geen doel op zich, maar krijgt betekenis in het licht van de vraagstukken in onze stad. Met de Visie Digitale Stad slaan we de brug tussen maatschappelijke opgaven en digitalisering.
1.2	<u>De visie draagt bij aan effectieve en efficiënte uitvoering van digitaliseringsinitiatieven.</u> De inzet van digitalisering biedt kansen in onze maatschappelijke opgaven. Het vaststellen van een visie en strategie hierop ondersteunt een effectieve en efficiënte uitvoering hiervan. Digitaliseringskennis komt vaak verkokerd, binnen een project of programma tot stand. Kansen voor hergebruik worden niet altijd benut. Vanuit het fundament digitale stad bundelen we onze inzet, kennis en middelen om sneller en effectiever tot digitale oplossingen te kunnen komen.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	<u>Inzet van digitalisering vraagt extra aandacht voor privacy, digitale grondrechten en veiligheid.</u> Digitalisering kent een keerzijde. Door digitalisering worden we als samenleving afhankelijker van het goed functioneren ervan. We moeten erop kunnen vertrouwen dat het werkt maar ook dat het veilig is en persoonlijke informatie niet misbruikt kan worden. Daarbij kan digitalisering tot uitsluiting leiden door gebrek aan vaardigheden of voorzieningen. Vanuit het programma digitale stad wordt er vanuit verschillende sporen op ingezet om deze risico's te beperken. Dit gebeurt onder andere door het uitvoeren van privacy- en ethische impact assessments en het publiceren van een algoritmeregister. We werken aan de digitale weerbaarheid van stedelijke infrastructuur met onze partners en voeren het programma gegevensbescherming uit voor onze eigen organisatie. Verder werken we aan de vaardigheden van onze medewerkers en inwoners om digitaal te kunnen handelen.

Financiën

Het programma Digitale stad wordt in principe binnen bestaande budgetten en begroting vormgegeven. Digitalisering zal steeds meer integraal onderdeel van onze programma's zijn. (Additionele) financiering van digitalisering in specifieke maatschappelijke opgaven of de bedrijfsvoering vindt logischerwijs dan vanuit die programma's plaats. De visie Digitale Stad geeft richting en kaders aan de digitalisering. Waar mogelijk wordt ingezet op externe financiering vanuit het rijk of Europa. Indien versnelling gewenst is op bepaalde onderdelen of activiteiten vraagt dit additionele financiering.

Vervolg

De activiteiten van het programma digitale stad zullen in de programmabegroting en verantwoording opgenomen worden. Er zal een raamwerk voor monitoring gemaakt waar ook de actieagenda onderdeel van uitmaakt. Bij de jaarstukken 2022 wordt dit raamwerk gebruikt om de voortgang weer te geven. Het raamwerk zal onderdeel uitmaken van de integrale verantwoording informatievoorziening zoals eerder aan de raad is toegezegd. De raad wordt elk voorjaar geïnformeerd over de vorderingen met de digitale stad.

Na het vaststellen van de Visie Digitale Stad zal Utrecht zich aansluiten bij de *Coalition of Cities for Digital Rights*. Hiermee willen we onze waardegerichte aanpak van Digitalisering actief uitdragen. Het netwerk van aangesloten steden biedt de mogelijkheid om gebruik te maken van elkaars kennis en ervaring op dit onderwerp.

Als start en ten behoeve van de kaderstellende rol van de raad organiseren we medio 2021 bijeenkomsten voor raadsleden en fractie-medewerkers in regio Utrecht, samen met de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden en Universiteit Utrecht, waarin gezaghebbende sprekers aspecten van de digitale stad belichten. Dit kan medio 2022 desgewenst in enige vorm worden herhaald voor de nieuwe raad.

Het college verwacht dat de komende vijf jaar steeds nieuwe subthema's van de digitale stad in de actualiteit zullen komen. Om een nieuw thema te belichten, kan desgevraagd een RIB of technische bijeenkomst georganiseerd worden.

Participatie

Op diverse onderdelen zijn belanghebbenden betrokken bij het tot stand komen van de visie:

- Het cyberweerbaarheidsbeeld voor organisaties en de aanpak ervan is samen met een groep van 25 Utrechtse organisaties (profit en nonprofit) tot stand gekomen.
- De Uthiek aanpak - om ethische vragen rondom digitalisering te beantwoorden - is opgesteld na het raadplegen van de Utrechtse Data Community.

Bij innovatietrajecten die uitgevoerd worden, is participatie onderdeel van de voorgeschreven werkwijze. Enkele voorbeelden:

- Bij het project 'havenmeester van de toekomst' met o.a. betrokken bedrijven, individuele schippers en andere steden met een binnenhaven.
- Bij het project 'Smart Solar Charging' wordt met 18 Utrechtse organisaties (kennisinstellingen en bedrijven) samengewerkt.
- Bij het project Mobility as a Service Leidsche Rijn zijn 120 bewoners betrokken bij het ontwerpen van de mobiliteits-app.
- Bij het project Huishoudboekje vindt validatie plaats bij inwoners maar ook ketenpartners zoals Belastingdienst Toeslagen, UWV, SVB, Eneco, Mitros en Zilveren Kruis en de gemeenten Nijmegen en Amsterdam

Samenwerken met partners en doelgroepen om digitale vernieuwingen tot stand te brengen is integraal onderdeel van de visie.

Communicatie

Na vaststelling zal de visie online worden gepubliceerd. Op Utrecht.nl zal een pagina komen over Digitale Stad. We kunnen hier publiceren over de diverse ontwikkelingen en zo inwoners, organisaties en onze partners verbinden en inspireren.

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Visie digitale stad 2021 – 2025

Bijlagen informatief

- Actieagenda Digitale stad 2021
- Voorbeelden van digitalisering in de opgaven
- Coalition of Cities for Digital Rights